

СОЦІАЛЬНА І ГУМАНІТАРНА ПОЛІТИКА

Слагін Віктор Павлович,

*д.держ.упр., проф., завідувач кафедри соціальної і гуманітарної політики,
Харківський регіональний інститут державного управління
Національної академії державного управління при Президентові України,
м. Харків
ORCID 0000-0002-1954-3000;*

Благовестов Микола Олександрович,

*аспірант кафедри соціальної і гуманітарної політики,
Харківський регіональний інститут державного управління
Національної академії державного управління при Президентові України,
м. Харків
ORCID 0000-0001-8735-0211*

УДК 35.316

doi: 10.34213/ap.20.01.30

СИСТЕМА ОЦІНКИ ЯКОСТІ НЕФОРМАЛЬНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Проаналізовано основні дослідження у сфері оцінювання результатів неформального навчання на території України та країн-членів Європейського Союзу. Відокремлено базові характеристики існуючих методик оцінювання послуг у галузі освіти, виявлено класифікацію існуючих підходів для визначення проблем забезпечення та покращення якості освітніх послуг. Запропоновано створення окремого Комітету з питань системи оцінювання якості неформальної освіти в Україні та розроблено модель оцінки рівня якості неформальної освіти на базі кваліметричного підходу факторно-критеріальних моделей. Виявлено, що на відміну від країн-членів ЄС, в Україні відсутні стратегічні напрями, що дозволяють визнавати результати якості неформальної освіти з отриманими компетенціями, що призводить до необхідності у розробці і застосуванні відповідних для цього методів у державному та приватному секторах. На перший план виходить потреба у детальному опрацюванні технологій оцінювання і контролю якості неформальної освіти, розробці та конкретизації освітньої кваліметрії ефективності оцінки досягнень осіб, які навчаються та дослідження методик і властивостей критеріїв, які б дозволили підвищити точність визначення рівня досягнень у галузі неформальної освіти. Встановлено, що наявність механізму визнання результатів неформального навчання в Україні свідчить про позитивні зрушення у сторону державної підтримки неформальної освіти.

Ключові слова: неформальна освіта, оцінювання якості неформального навчання, валідація, сертифікація.

Постановка проблеми. У зв'язку з переходом до економіки і суспільства, заснованого на знанні, яке є невід'ємним компонентом навчання протягом усього життя, неформальна освіта набуває особливої значимості як у всьому світі, так і в Україні. Неформальна освіта сприяє розвитку соціокультурного, комунікативного, пізнавального, мотиваційного і творчого потенціалів особистості, підвищуючи її конкурентоспроможність на ринку праці, а також дозволяє сформувати вміння брати активну участь у суспільних процесах і адаптуватися до культурного, етнічного і мовного різноманіття.

Основною характеристикою сучасної системи освіти є поширення та популяризація неформального навчання як децентралізованого, особистісно і практично орієнтованого, додаткового до інституційних навчально-виховних

© Слагін В. П., Благовестов М. О., 2020

форм і заходів. Теоретики та практики неформальної освіти визначають її цілі через соціальні й особистісні перетворення, відповідний цілеутворенню зміст навчально-розвивальної діяльності, інноваційні форми та методи, орієнтовані на інтереси та пізнавальну активність учасників. Водночас, дискусійним залишається питання оцінювання результатів неформальної освіти, що зумовлюється пануючим тлумаченням поняття неформального навчання як не сертифікованого, без нормативно-правових наслідків у сферах фахової освіти, працевлаштування та побудови кар'єри.

Таким чином, актуальність дослідження оцінювання продуктивності неформальної освіти визначається суперечністю між задекларованим визнанням її ефективності та відсутністю державних механізмів і досвіду врахування результатів неформального навчання.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Значний внесок у дослідження розвитку неформальної освіти внесли зарубіжні вчені М. Ахмед, Н. Букина, Т. Джеффс і М. Смит, Дж. Дьюї, Ф. Кумбс, М. Ноулз, А. Роджерс, О. Ройтблат, Т. Сімкінс, П. Фордхем та ін.

Зарубіжний досвід валідації результатів неформального навчання частково висвітлений у працях В. Давидової [1], О. Сандецької [2], Н. Терьохіна [3] та ін.

Механізм апробації результатів неформального навчання позначений у дослідженнях вітчизняних науковців Н. Василенко [4] та В. Савченко [5]. Проте відсутній чіткий аналіз проблем оцінки ефективності неформальних освітніх методів.

Метою статті є вивчення особливостей системи оцінки якості неформальної освіти в Україні та огляд тенденцій її розвитку на основі досвіду країн-членів Європейського Союзу.

Виклад основного матеріалу. Неформальна освіта розвивається як нова форма освітнього процесу, додаткові можливості розвитку громадянського суспільства; включає освітній процес неформального характеру; зорієнтована на мотивацію, різні форми навчання та суб'єктивність сприйняття осіб, які навчаються.

Проведений аналіз змісту поняття “неформальна освіта” дозволяє зауважити, що більшість дослідників підкреслюють відсутність єдиного стандарту визнання документу про участь у неформальному навчанні на законодавчому рівні.

Сертифікати неформального навчання щодо участі у тренінгах, конференціях, онлайн навчанні тощо, не визнаються органами державної влади та бюджетними організаціями, що мають власні програми навчання, як документи про підвищення кваліфікації, не дають прав на кар'єрне зростання або зміну оплати праці.

Така ситуація призводить до того, що неформальне навчання стає особистою справою конкретної людини, що відображає рівень її мотивації у саморозвитку. У Європейських країнах сьогодні актуальним є питання визнання якості неформальної освіти та підтримки з боку держави, роботодавців.

Для України питання становлення неформальної освіти актуальне, як і для інших країн. Це пояснюється розвитком інформаційних технологій, що відкривають нові можливості навчання, і специфікою ринку праці, що спонукає більш відповідально ставитися до пошуку ефективних шляхів самореалізації та самостійного отримання нових професійних компетенцій.

В Україні формуються власні механізми визнання в формі компетенцій, незалежно від того, як вони були отримані – в рамках формальної або нефор-

мальної освіти. Розвитку цих механізмів сприяють професійні стандарти, що розробляються в багатьох галузях виробничої діяльності.

Однак прискоренню процесу легітимізації компетенцій, набутих посередництвом неформальної освіти, перешкоджає відсутність професійних освітніх стандартів, що містять системний і структурований опис кваліфікацій за видами і рівнями професійної діяльності.

Освітні системи країн Європейського Союзу мають спеціальні норми, що дозволяють визнавати результати якості неформальної освіти включаючи отримані компетенції, як інструмент мотивації навчання протягом усього життя.

У Фінляндії та Австралії право громадян на визнання якості неформальної освіти, у більшості освітніх областей передбачено законодавством, що дозволяє скоротити тривалість навчання та оптимізувати витрати. З 2006 р. в Фінляндії проводиться так звана демонстрація вмінь (незалежно від того, де вони були отримані), за результатами якої присвоюються кваліфікації всім віковим групам населення.

Слід підкреслити, що в Фінляндії визнання неформальної освіти здійснюється за відсутності офіційно затвердженої рамки кваліфікацій та всі кваліфікації традиційно засновані на компетенціях, визначених спільно з потенційними роботодавцями.

В Австралії існує національна рамка кваліфікацій, що охоплює всі кваліфікації професійної освіти. Кваліфіковані оцінювачі визначають результати особи під час попереднього навчання, трудової діяльності або протягом життя і як результати цього навчання корелюється з офіційною кваліфікацією, на яку вона претендує.

Методи оцінки включають співбесіду, спостереження за виконанням роботи в реальному або імітаційному трудовому середовищі. При прийнятті рішення беруться до уваги документи, що надаються зацікавленими особами, публікації, опис участі в профільних проектах – тренінгах і приклади виробленої продукції, що підтверджують результати навчання в рамках конкретної кваліфікації за результатами професійної діяльності.

У роботі В. Давидової мотиваційною умовою забезпечення ефективності неформальної освіти у Швеції визначається проведення системного моніторингу на базі науково обґрунтованих методик оцінювання навчальної діяльності [1].

Запропонована Методика самооцінювання М. Скелда, що враховує очікування учасників від навчального процесу та характер їхньої мотивації до участі в неформальній освітній діяльності. Методика базується на самооцінці змін щодо розвитку особистісних якостей та встановлення відповідності між планом діяльності та отриманими результатами. Моніторинг здійснюється Всешведською радою неформальної освіти дорослих та відповідно до його результатів розподіляється фінансування. Критерії оцінювання включають сферу діяльності провайдера неформальної освіти, чисельність учасників, кількість навчальних годин (кредитів) та їх тематичний зміст, джерела фінансування [1].

О. Сандецькою описано наступні моделі оцінювання освітніх досягнень дорослих у Польщі залежно від статусу тих, хто навчається, предмету й критеріїв оцінювання [2]:

1. Технологічна модель передбачає оцінювання досягнення освітніх цілей незалежно від обставин; оцінка відображає об'єктивні знання. Прикладом означеної технологічної моделі в Україні є ЗНО (зовнішнє незалежне оцінювання),

орієнтоване на констатацію фактів щодо підготовленості його учасників. Вона не може використовуватися у системі неформальної освіти, оскільки передбачає наявність стандартів і нормативів, не враховуючи емоційні стани суб'єктів навчання.

2. Модель суб'єктної оцінки Д. Кіркпатріка базується на оцінюванні декількох рівнів освітньої діяльності:

а) рівень реакції (емоційного стану задоволення від навчання та забезпечення освітньої мотивації) визначається засобами анонімного опитування по закінченню навчального курсу щодо задоволеності отриманими знаннями та процесом навчання. Вихідна позиція оцінювання на рівні реакції щодо позитивної реакції, що не завжди визначається засвоєнням знань, але негативна реакція зумовлена саме нестачею знань;

б) рівень засвоєння знань і умінь характеризується через виконання навчальних завдань;

в) рівень збереження (підтвердження достовірності рівня навченості трети особами – роботодавцями, колегами, членами сім'ї);

г) рівень результатів (непряме оцінювання без кількісного відображення в конкретних показниках). Така модель, на нашу думку, є більш доцільною для системи неформальної освіти, оскільки відображає не тільки наявну ситуацію, але й вектор розвитку суб'єктів освітнього простору.

Тобто, описаний досвід оцінювання результатів освіти спирається на використання декількох підходів; при роботі з дорослими людьми першочерговим виступає особистісно орієнтований підхід, який враховує навчальну мотивацію та рівень задоволеності одержаними освітніми послугами.

У процесі визначення освітніх послуг як відносин між суб'єктами за їхньою згодою на договірних засадах, було проаналізовано працю В. Александра, який співвідносить моделі типових освітніх послуг з оцінкою їх якості на основі порівняння очікуваних й отриманих вигод.

При цьому він виділяє три моделі освітньої послуги:

1. *Перший навчає, другий навчається, третій контролює.* Якість оцінювання забезпечується наявністю контролю третьої сторони.

2. *Перший навчається, другий навчається і контролює.* Якість оцінюється замовником освітньої послуги, який не будучи професіоналом, часто не може об'єктивно оцінити ситуацію та стан.

3. *Перший навчає і контролює, другий навчається.* Якість оцінюється зацікавленою особою і залежить від її кваліфікації, мотивації, цінностей, ставлення, тощо.

У роботі Н. Терьохіної описано дві форми визнання результатів навчання – сертифікацію та валідацію. Сертифікація відображає результати офіційного визнання набуття освіти через отримання диплому, свідоцтва і переважно здійснюється державними або ліцензованими державою інституціями. Валідація передбачає визнання компетентності незалежно від місця або часу її здобуття і враховує всі форми навчання, у т.ч. неформальне й інформальне. Тобто, валідація визнає спроможність знань незалежно від форми або способу їх отримання [3; 6].

Якість освіти у світі оцінюють за певними показниками (індикаторами). Найпоширенішими серед них є освітні індикатори Ради з освіти Європейського Союзу. Освітні індикатори Міжнародного Консультативного форуму з освіти для усіх, Освітні індикатори ЮНЕСКО, ОЕСР та інші, що ґрунтовно проаналізовані О. Локшиною. Вона вважає, що найбільш універсальну на

сьогодні модель розробили фахівці Організації з економічного співробітництва та розвитку, якою запропоновано 38 індикаторів. Згрупованих у 3 розділи: контекстуальна інформація. Ресурсний внесок і освітній процес та індикатори досягнень [10].

Модель ОЕСР є базовою для багатьох країн світу, які вносять в неї свою національну специфіку. Значний інтерес у цьому контексті викликає досвід США, який у значній мірі відображено на сайті освітньої статистики цієї країни.

Останнім часом багато уваги якості освіти в Україні приділяють також громадські організації та політичні партії. Вони використовують результати відповідних досліджень у своїй практичній діяльності, лобіюють окремі освітні проекти і програми. В. Кремень вказує, що стан розвитку науки й освіти в Україні перебуває в центрі уваги громадськості, стає предметом соціологічних досліджень, зокрема загальнонаціонального моніторингу.

В Україні також розпочато процес підтвердження результатів неформального навчання. Так, у публікаціях В. Савченка [5] і Н. Василенка [4] описано процедуру визнання результатів неформальної освіти за робітничими спеціальностями (кухара, зварника, охоронника) згідно Закону України "Про професійний розвиток працівників", де розроблені Методичні рекомендації щодо критеріїв оцінювання професійних знань, умінь та навичок, переліку засобів вимірювання професійних знань, умінь та навичок, та анкет самооцінювання за результатами неформального навчання. В основу такого механізму покладено методики самооцінювання, експертизи, атестування шляхом проведення кваліфікаційних пробних робіт й іспитів (співбесіда, опитування, тестування).

Важливим фактом є те, що процедура визнання результатів неформального навчання в Україні здійснюється органами Міністерства соціальної політики України, а не Міністерством освіти і науки України, що визначає пріоритетність неформального навчання саме для подолання безробіття та підвищення мобільності працездатного населення.

Сучасна система освіти визначається за результатами навчально-виховної діяльності та її результати верифікуються процесом оцінювання. У педагогіці оцінка визначається як кількісна або якісна міра, заснована на певних критеріях, для опису результатів окремої навчальної дисципліни, курсу, модуля, теми або освітньої програми загалом.

У цілому оцінювання якості освіти є формалізованим процесом визначення рівня оволодіння суб'єктами навчання запланованими результатами та виконує функцію вдосконалення якості навчального процесу [7]. Теорія оцінки ефективності діяльності передбачає зіставлення цілей, ресурсів та результатів. Основними цілями неформальної освіти є розвиток грамотності учасників, але, залежно від потреб, розглядається не лише база грамотності, пов'язана з уміньми читати, писати та висловлюватися.

Науковці розширюють тлумачення грамотності залежно від виду діяльності людини, а саме розрізняють такі види грамотності: технологічна, економічна, громадсько-правова, політична, соціально-комунікативна, загальнокультурна, гностична, методологічна [8]. Кожний із видів грамотності, за умови формування його у процесі неформальної освіти, вимагає окремих інструментів оцінювання.

Проведений В. Александровим аналіз стандартів неперервної освіти в Україні дозволив автору сформулювати висновки про відсутність єдиної системи регулювання неперервної освіти та методології розробки державних

стандартів її функціонування внаслідок відсутності необхідних законів і стандартів, їх різнорівневості, несумісності, ненаступності та неуніфікованості; нестачею їх підкріплення механізмами оцінки якості освітніх послуг, у т.ч. інституцій незалежного контролю [9].

Можна характеризувати різні підходи до визначення якості освіти: інтуїтивно-емпіричний, формально-звітний, психологічний, педагогічний, процесуальний, підсумковий, комплексний, багатопараметричний, методологічний, інтегрований, особистісно орієнтований, соціальний, кваліметричний [9].

Таким чином, формально-звітний підхід до оцінювання результатів навчання, поширений в системі формальної освіти, не є єдиним можливим; він може бути поглиблений та розширений шляхом додавання інших підходів – психологічного, педагогічного.

Щодо неформальної освіти, то внаслідок її характерологічних ознак, доцільним буде особистісно орієнтований, соціальний та інтуїтивно-емпіричний підходи до оцінювання, як це представлено у описаній моделі суб'єктної оцінки Д. Кіркпатріка. Розглядаючи модель освіти як універсальний засіб запису, інтерпретації та передачі загальнолюдського досвіду, С. Архіпова пояснює монополію та централізацію освіти державними системами як необхідність забезпечення соціальних завдань щодо відтворення робочої сили. Тобто, діяльність соціальних інститутів освіти відображає мономодель, яка суперечить потребам окремих людей або груп, орієнтуючись на “усередненого” споживача освітніх послуг. Дослідниця зазначає необхідність розвитку поліфункціональної освітньої моделі шляхом переорієнтації цінності освіти для конкретних людей [8].

З огляду на представлені моделі типових освітніх послуг, ефективність неформальної освіти регулюється саме замовниками освітніх послуг. Але якість неформальної освіти можна підвищити за рахунок наявності незалежної третьої сторони, представленої, наприклад, державними механізмами визнання сертифікатів неформального навчання.

На основі вищевказаного можна запропонувати створення окремого Комітету з питань системи оцінювання якості неформальної освіти в Україні на базі Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти. Основною метою якого буде офіційне визнання діяльності провайдерів неформальної освіти шляхом валідації їх результатів.

Для оцінювання якості неформальної освіти за основу взято Факторно-критеріальну модель “Оцінки рівня підготовки магістра за спеціальністю “Державне управління” (спеціалізація “Управління освітою”) до моніторингу якості освіти” [10] та запропоновано її використовувати для оцінки рівня якості неформальної освіти” на засадах кваліметричного підходу факторно-критеріальних моделей.

У запропонованій факторно-критеріальній моделі виділено три основні параметри (абсолютні показники): $P1$ – сформованість ключових компетентностей осіб; $P2$ – сформованість загальних компетентностей; $P3$ – сформованість спеціальних компетентностей (у контексті підготовки до проведення освітнього моніторингу і прийняття на його основі управлінських рішень). Слід підкреслити, що параметри, що пов'язані із сформованістю спеціальних компетентностей суттєво залежить від динаміки цілей підготовки у рамках програми. Крім того спеціальні компетентності можуть об'єднуватися в групи і стати основою формування інших параметрів, які відповідно стануть складовими запропонованої моделі. Додавання параметрів буде впливати

на специфіку моделі. Щодо параметрів, то факторами (F) в них виступають відповідно окремі компетентності. Вагомість критерія (V) – розуміння і спроможність до виконання певних дій у рамках цих компетентностей. Коефіцієнт прояву (K) – зіставлення критеріїв моделі та виявлення стану діяльності суб'єкта управління.

Факторно-критеріальна модель “Оцінка рівня якості неформальної освіти”

Фактор (F)	Ваго- мість (m)	Вагомість критерія (V)	Коефі- цієнт прояву (K)
<i>Параметр (P1) – ключові компетентності</i>			
Спрямування своєї освітньої діяльності на освоєння нових навичок відповідно до загальних стандартів освіти		Розуміння загальної специфіки стандартів і тенденцій розвитку у світі; розуміння ціннісних орієнтирів спрямованих на освоєння нових навичок;	
Організація самостійної пізнавальної діяльності		Здатність сформулювати мету своєї індивідуальної освітньої траєкторії, розробити програму самоосвіти і саморозвитку; здатність її реалізувати	
Спроможність працювати з інформацією на основі сучасних технологій		Володіння прикладним програмним забезпеченням у сфері своєї професійної діяльності; користування інтернет-ресурсами; володіння засобами комунікації на основі інтернет-технологій;	
Організація комунікацій для досягнення цілей освіти		Наявність мовної компетентності стосовно використання державної мови, однієї з мов міжнародного спілкування; здатність обмінюватись професійною інформацією;	
Розуміння ситуації з метою підготовки конкуренто-спроможних фахівців		Здатність з'ясувати потреби економіки у фахівцях певних спеціальностей; розробка проектів рішень щодо удосконалення підготовки фахівців у системі професійної освіти.	
<i>Параметр (P2) – загальні компетентності</i>			
Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу		Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу поставлених теоретичних та практичних завдань.	
Здатність до адаптації та креативності		Здатність до адаптації та дії в новій ситуації та креативності	
Навички міжособистісної взаємодії		Здатність працювати в команді	
Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп		Вміння спілкуватися з представниками інших професійних груп; вміння обмінюватися інформацією	
<i>Параметр (P3) – спеціальні компетентності</i>			
Розв'язання теоретичних та практичних завдань		Здатність до розв'язання теоретичних та практичних завдань	
Здатність працювати автономно		Здатність працювати автономно та приймати обґрунтовані рішення	
Розуміння специфіки професійної діяльності		Володіння практичними навичками та підприємливістю під час виконання поставлених завдань	
Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт		Здатність оцінити ризики прийнятих рішень та проаналізувати отримані результати виконаної роботи	

Параметр складається із суми факторів і обчислюється за формулою:

$$P = F1 + \dots + Fn.$$

Кожний критерій у свою чергу характеризується відносними показниками Vn , які оцінюються коефіцієнтом прояву. Ці коефіцієнти мають бути в межах одиниці і відповідати: 0; 0,25; 0,5; 0,75; 1,0 (хоч можуть допускатися проміжні значення).

Градація вагомості критерію:

0 – критерій практично не виконується;

0,25 – критерій виявляється менший ніж на половину висунутих вимог;

0,5 – критерій виявляється на половину висунутих вимог;

0,75 – критерій виявляється більше ніж на половину висунутих вимог, але менше ніж на відповідні вимоги;

1 – критерій виявляється встановленим вимогам.

У факторно-критеріальній моделі, що розглядається, кожному критерію відповідає максимально 100 балів, що відповідає 100% сформованості певної компетентності, таким чином коефіцієнт проявлення критерію може бути від 0 до 1. Кожен фактор також має вагомість (m) у межах, тобто в її частках, і обчислюється за такою формулою

$$F = \frac{(V1 + V1)}{n}$$

Саме одиниця, що розглядається, є символом цілого. Вагомість кожного фактора повинна обчислюватися за методом експертних оцінок. Загальна підготовленість є загальним параметром – P_{zag} , що складається з суми параметрів $P1, P2, P3$ ($P_{zag} = P1, P2, P3$).

Щодо оцінки сформованості компетентностей у осіб, то можна використовувати таку шкалу:

0 < P_{zag} ≤ 0,5 – сформованість компетентностей є недостатньою;

0,5 < P_{zag} ≤ 0,70 – сформованість компетентностей є задовільною;

0,71 < P_{zag} ≤ 0,90 – сформованість компетентностей є достатньою;

0,91 < P_{zag} ≤ 1 – сформованість компетентностей є оптимальною.

Встановлена динаміка змін дає можливість визначити напрямок розвитку, а за необхідності – проводити регулювання процесу удосконалення.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямі. Підсумовуючи викладене вище, слід зазначити, що вироблення загальної системи оцінки якості неформальної освіти в Україні вкрай важливо для розвитку суспільства та економіки в цілому, так як сприяє зниженню рівня безробіття, забезпечує рівний доступ до отримання кваліфікацій, а також відіграє позитивну роль в усуненні невідповідності попиту і пропозиції умінь на ринку праці. На відміну від країн Європейського Союзу, в Україні відсутні стратегічні напрями, що дозволяють визнавати результати якості неформальної освіти для підтвердження її компетентностей, що є інструментом підтримки навчання протягом усього життя.

Для систематизації отриманої інформації стосовно ефективності надання послуг неформальної освіти у Харківському регіоні, в подальшому необхідно провести апробацію запропонованої факторно-критеріальної моделі “Оцінка рівня якості неформальної освіти” на базі діючих професійних курсів та тре-

нінгів за різними напрямками, центрів громадської освіти, освітніх онлайн-курсів та професійних стажувань та виявити базові недоліки під час її адаптації до потреб сучасного освітнього процесу у цих закладах.

Кожний критерій даної моделі характеризується відносними показниками, що дозволяє доопрацювати виявленні погрішності та бачити динаміку покращення оцінки рівня якості неформальної освіти у вищезазначених закладах.

Список використаних джерел

1. Давидова В. Д. Неформальна освіта дорослих у навчальних гуртках Швеції : авто-реф. дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.01. Київ, 2008. 20 с.
2. Сандецька О. О. Проблеми оцінювання освітніх досягнень дорослих у Польщі. 2011. (Педагогічний альманах). (12).
3. Терьохіна Н. Неформальна освіта як важлива складова системи освіти дорослих. *Порівняльно-педагогічні студії*. 2014. № 6. С. 109–114.
4. Василенко Н. Г. Стан і проблеми запровадження системи визнання результатів неформального професійного навчання в Україні. *Актуальні проблеми професійної орієнтації та професійного навчання населення в умовах соціально-економічної нестабільності* : матеріали VII Міжнар. наук.-практ. конф. (28 жовт. 2014 р., м. Київ) : у 2 ч. Ч. 2 / уклад. : Л. М. Капченко, С. О. Тарасюк, Л. Г. Авдєєв та ін. Київ : ІПК ДСЗУ, 2014. С. 130–138.
5. Савченко В. А. Проблеми щодо підтвердження результатів неформального навчання. *Актуальні проблеми професійної орієнтації та професійного навчання населення в умовах соціально-економічної нестабільності* : матеріали VII Міжнар. наук.-практ. конф. (28 жовт. 2014 р., м. Київ) : у 2 ч. Ч. 2 / уклад. : Л. М. Капченко, С. О. Тарасюк, Л. Г. Авдєєв та ін. Київ : ІПК ДСЗУ, 2014. С. 59–66.
6. Bentley T. Learning beyond the classroom : Education for a Changing World. London : Routledge, 1998. 212 с..
7. Національний освітній глосарій : вища освіта / авт.-уклад. : І. І. Бабин, Я. Я. Болюбаш, А. А. Гармаш та ін. ; за ред. Д. В. Табачника і В. Г. Кременя. Київ : ТОВ Вид. дім "Плеяди", 2011. 100 с.
8. Архипова С. П. Основи андрагогіки. Черкаси : Черкаський держ. ун-т ім. Б. Хмельницького, Ужгородський нац. ун-т, 2002. 183 с.
9. Державні механізми управління якістю неперервної освіти в Україні : монографія / Сумський держ. ун-т. Суми, 2012. 366 с.
10. Лунячек В. Е. Підготовка магістрів державного управління до забезпечення якості освіти : монографія. Харк. нац. ун-т імені В. Н. Каразіна. Харків, 2011. 372 с.

Yelahin V. P.,

*Doctor of Public Administration, Full Professor,
Head of Social and Humanitarian Policy Department, KRI NAPA, Kharkiv
ORCID 0000-0002-1954-3000;*

Blagovestov M. A.,

*Postgraduate Student of Social and Humanitarian Policy Department, KRI NAPA, Kharkiv
ORCID 0000-0001-8735-0211*

QUALITY ASSESSMENT SYSTEM FOR NON-FORMAL EDUCATION IN UKRAINE

The article analyzes the main studies in the field of evaluation of the results of non-formal learning in the territory of Ukraine and the European Union. The basic characteristics of the existing methods of evaluation of educational services are separated, the classification of the existing approaches for identifying problems of providing and improving the quality of educational services is revealed. The creation of a separate Committee on the Quality Assessment System for Non-Formal Education in Ukraine is proposed, and a model for assessing the quality level of non-formal education is developed based on the qualitative approach of factor-criteria models. It is revealed that unlike the countries of the European Union, in Ukraine there are no strategic directions that allow to recognize the results of the quality of non-formal education with competencies, which leads to the need for the development and application of appropriate methods in the public and private

sectors. The need to elaborate on the technologies of assessment and quality control of non-formal education, the development and specification of educational qualimetry and the effectiveness of evaluating the achievements of learners and the study of methods and properties of criteria that would improve the accuracy of determining the level of achievement in the field of non-formal education. It is established that the existence of a mechanism for recognizing the results of non-formal education in Ukraine indicates a positive shift towards state support for non-formal education

Keywords: non-formal education, quality assessment of non-formal learning, validation, certification.

References

1. Davydova, V.D. (2008). Neformalna osvita doroslykh u navchalnykh hurtkakh Shvetsii [Non-formal adult education in educational circles in Sweden]. *Doctor's thesis*. Kyiv [in Ukrainian].
2. Sandetska, O.O. (2011). Problemy otsiniuvannia osvitynikh dosiahnen doroslykh u Polshchi Sandetska. *Pedahohichnyi almanakh – Pedagogical almanac*, 12, 175–178 [in Ukrainian].
3. Terokhina, N. (2014). Neformalna osvita yak vazhlyva skladova systemy osvity doroslykh. *Porivnialno-pedahohichni studii – Comparative-pedagogical studios*, 6, 109–114. [in Ukrainian].
4. Vasilenko, N.H. (2014). Stan i problemy zaprovadzhennia systemy vyznannia rezultativ neformalnoho profesiinoho navchannia v Ukraini. *Aktualni problemy profesiinoy oriientsii ta profesiinoho navchannia naseleennia v umovakh sotsialno-ekonomichnoi nestabilnosti*. Proceedings of the VII International Scientific and Practical Conference, 28 zhovtnia 2014 r. Kyiv: Vyd-vo IPK DSZU, 130–138 [in Ukrainian].
5. Savchenko, V.A. (2014). Problemy shchodo pidtverdzhennia rezultativ neformalnoho navchannia. *Aktualni problemy profesiinoy oriientsii ta profesiinoho navchannia naseleennia v umovakh sotsialno-ekonomichnoi nestabilnosti*. Proceedings of the VII International Scientific and Practical Conference, 28 zhovtnia 2014 r. Kyiv: Vyd-vo IPK DSZU, 59–66 [in Ukrainian].
6. Bentley, T. (1998). *Learning beyond the classroom: Education for a Changing World*. London: Routledge.
7. Babyn, I.I., Boliubash, Ya.Ya., Harmash, A.A. et al. (2011). *Natsionalnyi osvityni hlosarii: vyshcha osvita*. Kyiv: TOV Vydavnychi dim Pleiady [in Ukrainian].
8. Arkhypova, S.P. (2002). *Osnovy andrahohiky*. Cherkasy: Cherkaskyi derzhavnyi universytet imeni B. Khmelnytskoho, Uzhhorodskiy natsionalnyi universytet [in Ukrainian].
9. Aleksandrov, V.T. (2012). *Derzhavni mekhanizmy upravlinnia yakistiu neperervnoy osvity v Ukraini [State mechanisms for quality management of continuing education in Ukraine]*. Sumy: Sumskiy derzhavnyi universytet [in Ukrainian].
10. Luniachek, V.E. (2011). *Pidhotovka mahistriv derzhavnoho upravlinnia do zabezpechennia yakosti osvity [Preparation of masters of public administration for quality assurance of education]*. Kharkiv: Kharkivskiy natsionalnyi universytet imeni V.N. Karazina [in Ukrainian].

Надійшла до редколегії 12.02.2020 р.